

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет природничих наук
Кафедра біології та екології**

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«Вікова фізіологія з основами охорони здоров'я»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність І10 Соціальна робота та консультування

.....**Галузь знань** І Охорона здоров'я та соціальне
забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ - 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Вікова фізіологія з основами охорони здоров'я
Викладач	Грицуляк Володимир Богданович
Контактний телефон викладача	(0342)59-61-64
E-mail викладача	volodymyr.hrytsuliak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

ОК «Фізіологія з особливостями дитячого віку» забезпечує ґрунтовні знання процесів життєдіяльності цілісного організму і його частин - систем, органів, тканин, і клітин в онтогенезі, особливості взаємодії організму з оточуючим середовищем у різні вікові періоди життя. Освітній компонент спрямований на вивчення вікових особливостей загальних закономірностей діяльності і механізмів регуляції фізіологічних функцій; оволодіння основними фізіологічними методами дослідження фізіологічних функцій залежно від віку; засвоєння основних показників (фізіологічних констант) діяльності здорового організму та його окремих систем з урахуванням віку людини. Протягом навчання формуються навички і вміння глибокого пізнання фізіологічних функцій організму, які забезпечать можливість детального аналізу процесів життєдіяльності у різні вікові періоди та сприятимуть можливості активного впливу на них, у тому числі залежно від віку. Предметом вивчення освітнього компонента є система знань про закономірності фізіологічного розвитку людини на різних етапах її життя. Освітній компонент передбачає розкриття фізіологічних особливостей організму в різні вікові періоди онтогенезу, теоретичних питань про здоров'я, обґрунтування заходів щодо охорони, зміцнення й розвитку здоров'я.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про закономірності росту й розвитку, з'ясування особливостей функціонування цілісного організму на різних рівнях та вікових етапах; формування розуміння основ здоров'язберігаючих знань.

Основними цілями вивчення дисципліни є: засвоєння студентами основних понять та категорій фізіології розвитку людини, оволодіння знаннями про основні етапи розвитку фізіологічних систем організму людини; значення фізіологічних систем в регуляції і узгодженості функцій організму людини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем; гігієнічні правила, які б сприяли зміцненню індивідуального здоров'я людини; використовувати знання про механізми фізіологічних функцій організму з метою пошуку шляхів збереження здоров'я, підвищення працездатності клієнтів соціальної сфери; оцінювати фактори зовнішнього середовища з точки зору їх впливу на функціонування і розвиток організму людини на різних етапах її життя.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі соціальної роботи в процесі професійної діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК -9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, у тому числі на етапі раннього втручання.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації осіб у сучасному суспільстві.

Програмні результати навчання

РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв’язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв’язки між соціальними подіями та явищами.

РН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, ресурси соціальної групи і громади для розв’язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	I10 – Соціальна робота та консультування	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Основи вчення про розвиток організму людини	2	2	4
Тема 2. Вікова фізіологія порожнини рота	2	2	6

Тема 3. Вікова фізіологія шлунково-кишкового тракту	2	2	8
Тема 4. Вікова фізіологія органів дихання	2	2	8
Тема 5. Вікова фізіологія серцево-судинної системи	2	2	6
Тема 6. Вікова фізіологія органів виділення	1	2	10
Тема 7. Вікова фізіологія залоз внутрішньої секреції	1	2	10
Тема 8.		2	4
Залікова робота		2	4
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Семінарське/практичне заняття – 45 балів Самостійна робота 5 балів Контрольна робота (письмова) – 10 балів; Тестова – 10 балів; Залік
Вимоги до письмових робіт	Підсумкова письмова робота виконується у формі комплексної контрольної роботи, в якій представлено по три питання, або підсумкового тесту. Контрольна робота студентів (письмова) максимально оцінюється у 10 балів; тестова – 6 балів. Протягом семестру проводиться 1 контрольна робота (письмова). Структура завдання для письмової контрольної роботи містить 3 питання: 2 з них - відносяться до розкриття теоретичного змісту курсу (при відповіді на «відмінно» студент отримує 4 бали за кожне), а 1-практико зорієнтоване питання (оцінюється в 2 бали. Контрольна письмова робота виконується на останньому практичному/семінарському занятті.

Семінарські заняття	Максимальна оцінка за відповідь на занятті – 5 балів, загальна сума балів за всі заняття – 45 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається заліку при умові вчасного виконання самостійних робіт та позитивної оцінки при написанні контрольної роботи, виконанні тестових завдань, а також позитивної оцінки при відпрацюванні (перездачі) пропущених занять. Можливість позитивної оцінки визначається при умові наявності конспекту семінарських занять, усного володіння теоретичним матеріалом і розуміння ключових понять; термін відробки повинен завершуватися протягом наступних двох тижнів після пропущеного заняття (у випадку великої кількості пропусків у студента або великої кількості студентів викладач використовує письмову форму - тестування).
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма здачі – письмова. Структура контрольної роботи – 3 завдання, з яких 2 питання відносяться до розкриття теоретичного змісту курсу, 1 завдання – тестове.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: у процесі виконання письмової (контрольної) роботи неприпустимими є плагіат та списування.

Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника”](https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf) (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf

Неформальна освіта: студент може отримати додаткові 5 балів за сертифікати проходження курсів освітніх платформ, що відповідають освітньому компоненту – включають до балів самостійної роботи.

8. Рекомендована література

1. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. 2021. 137 с.
2. Вікова фізіологія : Підручник / за ред. П.Д. Плахтія. Львів : Видавництво «Новий Світ-2000», 2020. 340 с.
3. Вікова фізіологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І.Я. Коцан, С.Є. Швайко, О.Р. Дмитроца. Луцьк : Вежа-Друк, 2013. 376 с.
4. Вовканич Л.С. Довідник для студентів із дисципліни «Вікова анатомія і фізіологія». Львів, 2017. 19 с.
5. Вовканич Л. Вікова анатомія і фізіологія : навч. посіб. для практ. занять. Львів : ЛДУФК, 2016. 208 с. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/7670>
6. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія / за заг. ред. Ю. Д. Бойчука. Харків : Вид. Рожко С.Г., 2017. 488 с.
7. Комісова Т.Є., Мамотенко А.В. та ін. Вікова анатомія та фізіологія людини: навчальний посібник. Х. : ФОП Петров В. В., 2021. 112 с.
8. Корінчак Л.М. Вікова фізіологія та шкільна гігієна: навчально-методичний посібник. Умань ВПЦ «Візаві», 2018. 320с.
9. Корінчак Л.М. Основи анатомії та фізіології нервової діяльності людини: навчально-методичний посібник. Умань ВПЦ «Візаві», 2014. 220с.
10. Основи екології та профілактична медицина: підручник / Д.О. Ластков, І.В. Сергета, О.В. Швидкий, А.Ю. Сергієнко, О.Д. Нужна, Т.В. Михайлова, Т.А. Вихованець, О.О. Лаврік. К. : ВСВ “Медицина”, 2017. 472 с.
11. Плахтій П.Д., Мисів М.П., Циганівська О.І. Вікова фізіологія. Теорія, практикум, тести: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2008. 332 с.
12. Толочик І.Л., Кучерук Є.Ф. Вікова фізіологія і валеологія: навчальний посібник для студентів природничих спеціальних вищих навчальних закладів. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 140 с.
13. Філімонов В.І. Фізіологія людини в запитаннях і відповідях. Вінниця: Нова книга, 2010. 171 с.

Інформаційні ресурси:

1. Смирнов В.М. Фізіологія людини. 2012. URL: <http://emed.org.ua/knigi/113-fiziologija/2285-fiziologija-ljudini-smirnov-vm-2002-rik>.
2. Шевчук В. Г. Фізіологія: навчальний посібник. 2005. URL: http://kingmed.info/knigi/Fiziologia/book_2365/FiziologiyaShevchuk_VG_Moroz_VM_Belan_SM-2012-djvu.

Викладач: Грицуляк В.Б.